

Integreren in Nederland: obstakels bij hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders

Afstudeerscriptie, Bedrijfskunde

Rotterdam School of Management

Verdiepingsvak, Management van verandering

Studentnummer: 511890

Begeleider: Dr. Marja Flory

Meelezer: Drs. Paul Aertsen

Voorwoord en dankbetuiging

Als we op een positieve manier kunnen kijken naar alle ellende die we tegenkomen en het einddoel in zicht houden, dan is dat als het ochtendlicht na een zware nacht. Een nacht waarin je met je noodzakelijke spullen vlucht op weg naar een onbekend land. Een land waarvan je nooit had gedacht dat je er op een dag zou wonen. Een nacht die de langste nacht in jouw leven zou worden, waarin je alles opeens verlaat. Je werk, je huis dat je met veel inspanningen hebt opgebouwd, je gedichten, dierbare foto's van je kindertijd en je dorp omringd door olijfbomen en wijngaarden waar je ziel nog woont.

Toch wil je die nacht overleven. Het geeft je een gevoel van opluchting dat je op een dag ooit terug kan naar die mooie plek. Op een gegeven moment is het lastig om je voor te stellen wat er nog zou kunnen gebeuren. Je kan je er gewoon geen voorstelling van maken hoe jouw toekomst zal zijn na die zware nacht. Je wil alleen maar naar een veilige plek waar je dromen veilig zijn. Hoe doe je dat? Hoe moet je dat aanpakken? Je weet het niet, omdat het een chaos is in je hoofd. Je moet door. Uiteindelijk lukt het je om in veilig gebied aan te komen. Dan begint een andere reis.

Op een zonnige middag in augustus 2018, had ik in Rotterdam een intakegesprek voor deze opleiding met twee opleidingsmanagers. Zij vroegen mij: "Wat zou je doen, als deze opleiding te moeilijk voor je blijkt?" Toen heb ik zonder nadenken geantwoord: "Het zal zeker niet zo moeilijk zijn als de nacht waarin ik vluchtte!" Later ontdekte ik dat het wel moeilijker was dan die nacht, maar anders. Die zware nacht werd twee jaar en toch wilde ik niet opgeven. Ik zocht hulp om mijn nieuwe oorlog te winnen. Hiervoor wil ik een aantal mensen erg bedanken die altijd naast me stonden. Ik ben dankbaar voor hun steun. Allereerst wil ik de vrouwen bedanken die ik heb mogen interviewen voor al hun inspirerende verhalen. Zonder hun verhalen had ik dit onderzoek nooit kunnen doen.

Mijn man Hamo was altijd mijn grote steun in tijden van wanhoop. Zonder zijn steun had ik deze opleiding nooit af kunnen maken. Hij heeft me steeds de gelegenheid gegeven om extra tijd aan mijn studie te besteden. Daarbij bleef hij in mij geloven als mens. Als iemand die altijd voor rechtvaardigheid en gelijkheid gevochten heeft, geloofde hij soms meer in mijn dromen en capaciteiten dan ik. Mijn kleine zoon heeft ook een heel belangrijke rol gespeeld. Elke dag zag ik de hoop in zijn ogen en vooral toen ik de eerste drie semesters gehaald had, zag ik hoe mijn positieve emoties van invloed op hem waren. Dankzij hen heb ik volgehouden en voelde ik me in staat om een goede toekomst voor ons gezin en voor mijzelf op te bouwen. Hamo en Mir-Lucas ontzettend bedankt voor jullie steun!

Belangrijke steun kreeg ik van mijn docent Nederlands, Anne Marie Kuijpers die mij hielp om mijn schrijfvaardigheid steeds verder te verbeteren. Daarnaast heeft zij me ook de steun van een zus gegeven. Ik wil haar hartelijk bedanken voor haar emotionele en praktische steun.

Tevens wil ik de Stichting voor Vluchteling-Studenten, het UAF, bedanken die mij bij deze studie steunde om een nieuwe toekomst op te bouwen en de mens te worden die ik wil zijn. Ook grote dank en veel waardering voor de Rotterdam School of Management die mij een beurs gaf en daarmee de kans om deze studie te volgen.

‘Last but not least’ wil ik graag Marja Flory en Paul Aertsen bedanken voor hun hulp om tot een complete scriptie te komen met leerzame en motiverende opmerkingen en opbouwende feedback om het telkens een beetje beter te doen.

Nisreen Mehho

15 juli 2020

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
1- Inleiding.....	6
1.1. Achtergrond en context	6
1.2. Syrische vluchtelingen in Nederland	6
1.2.1. Syrische vrouwen in Nederland.....	7
1.2.2. Hogeropgeleide Syrische vrouwen in Nederland	8
1.2.3. Persoonlijk verhaal	8
1.3. Probleemstelling en deelvragen.....	9
1.4. Relevantie.....	9
1.3.1. Wetenschappelijke relevantie.....	9
1.3.2. Praktische relevantie:.....	9
1.5. Afbakening.....	9
2- Literatuur review.....	10
Introductie	10
2.1. 'Human capital' en sociaal kapitaal	10
2.2. Vrouwenstudies.....	11
2.3. Integratie en identiteit	11
2.4. Integratietraject van vluchtelingen in Nederland	11
2.5. Hoger onderwijs	12
2.6. Obstakels en vrouwelijke statushouders	12
2.7. Samenvatting.....	14
3-Methodologie.....	14
3.1. Grand design	14
3.2. Data collectie	15
3.3 Data analyse	16
3.4. Operationaliseren van onderzoek concepten	16
4- Resultaten en empirische bevindingen.....	17
Introductie	17
4.1. Het leren van een nieuwe taal	17
4.1.1. De taal leren is cumulatief.....	17
4.1.2. Onvoldoende intensieve lessen	18
4.1.3. Lage kwaliteit van taalscholen.....	18
4.2. Financiële belemmeringen	19
4.3. Studie of werk en gemeentelijke aanpak	20
4.3.1. Diploma lager gewaardeerd en moeite met toelating tot opleiding	20

4.3.2. De digitale omgeving, een nieuwe ingewikkelde wereld.....	21
4.3.3. Sollicitatieprocedure	22
4.4. Culturele verschillen.....	22
4.5. Gezondheidszorg in Nederland, emoties en gevoelens	24
4.6. Gezinsomstandigheden / zich opofferen voor het belang van kinderen en gezin.....	25
4.7. Positieve indrukken van Nederland	25
5. Conclusie/ discussie.....	26
5.1. conclusie	26
5.2. Aanbevelingen	27
5.3. Reflectie.....	28
5.4. Limitatie.....	28
5.5. Vervolgonderzoek	28
Bibliografie	29
Bijlage	31

Samenvatting

Dit onderzoek is gedaan in het kader van mijn afstudeerscriptie aan de Erasmus Universiteit. Het gaat om een kwalitatief onderzoek waarin ik probeer te begrijpen welke belemmeringen hogeropgeleide Syrische vrouwen tegenkomen tijdens het integratietraject in Nederland. Ik heb daarbij gekeken naar eerdere studies en theorieën over 'human capital', met name op het gebied van arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouders en sociale integratie. Er zijn veel onderzoeken gedaan onder Syriërs in het algemeen, maar tot nu toe focussen weinig onderzoeken op de positie van vrouwelijke Syrische

statushouders in Nederland. Daarom heb ik dit onderzoek gedaan naar deze specifieke groep vrouwelijke statushouders.

In totaal heb ik vijftien diepte-interviews gehouden onder hogeropgeleide Syrische vrouwen in Nederland op basis van 'snow ball sampling'. Daarbij gebruikte ik een 'guided & semi-structured' vragenlijst met zelf geformuleerde vragen. Bij de analyse heb ik gebruik gemaakt van een content analyse. Deze analyse geeft inzicht in de belangrijkste obstakels die deze groep vrouwen tegenkomt op weg naar studie of werk in Nederland. Deze obstakels komen grotendeels overeen met bevindingen uit eerdere studies. Zij kunnen onderverdeeld worden in een aantal terugkerende thema's zoals: de taal leren, een baan op opleidingsniveau vinden, culturele verschillen in het sociale leven (met name het ontbreken van een netwerk) en gezondheidsklachten waaronder trauma.

Uit dit onderzoek komen ook een paar nieuwe obstakels naar voren die te maken hebben met studeren in Nederland en het hebben van kinderen op de basisschool. Onder de studie-obstakels vallen een aantal aspecten zoals: het omgaan met digitale inschrijvingen en regelingen, strenge en uiteenlopende toegangseisen van onderwijsinstellingen en het ontbreken van ondersteuning door gemeentes, onderwijsinstellingen of maatschappelijke organisaties. Het hebben van kinderen op de basisschool is een groot obstakel, omdat kinderen vaak gepest blijken te worden vanwege hun gebrekkige Nederlands. Ze voelen zich gediscrimineerd en raken daardoor geïsoleerd. Dit heeft tot gevolg dat vrouwen zich vaak zorgen maken over de gezondheid van hun kinderen. Zij richten hun aandacht daarom in de eerste plaats op hun kinderen en niet op hun eigen carrière. Op basis van dit onderzoek heb ik een aantal aanbevelingen geformuleerd, waardoor het integratieproces m.i. verbeterd kan worden. Daarmee kunnen andere vrouwelijke statushouders geholpen worden bij een effectieve participatie op de Nederlandse arbeidsmarkt en in de samenleving. Dit onderzoek heeft een aantal limitaties die in het laatste hoofdstuk beschreven zijn.

1- Inleiding

1.1. Achtergrond en context

Statushouders zijn mensen met een verblijfsstatus/verblijfsvergunning (Bartels, 2003). Onder statushouders vallen onder meer mensen die gedwongen zijn om hun land te verlaten als gevolg van oorlog, geweld, armoede en andere noodsituaties (Mattheijer, 2000). Zij zoeken bescherming en veiligheid in een ander land dat dicht bij hun land ligt of op een andere plek in de wereld (Mattheijer, 2000). Ik beperk me in deze scriptie tot vluchtelingen uit Syrië die op grond van vluchtelingenschap/familiehereniging een status in Nederland hebben gekregen. Volgens statistische informatie van UNHCR vormen minderjarigen en vrouwen 75% van alle Syrische vluchtelingen in Nederland (Market, 2019). Daarom is het m.i. belangrijk dat er extra aandacht wordt besteed aan deze groepen. In deze scriptie zal ik de groep van hogeropgeleide Syrische vrouwen bespreken.

1.2. Syrische vluchtelingen in Nederland

Nederland behoort tot de westerse landen die al jarenlang vluchtelingen opvangen. De meest recente vluchtelingengolf ontstond in 2011, toen veel Syriërs vluchtten als gevolg van de neergeslagen burgeropstand van maart 2011 en de oorlog die daarop volgde. Nederland werd direct getroffen door deze vluchtelingencrisis die in 2015 zijn hoogtepunt bereikte (UNHCR, 2015).

Veel Syriërs die in Nederland aankwamen, hadden eerst in een ander land gewoond, in veel gevallen Turkije. Dat geldt ook voor de meeste respondenten in dit onderzoek. Het leven in deze zogeheten transitlanden hebben de respondenten als moeilijk ervaren. De mogelijkheden om te werken waren beperkt en voor zover men werkte, was er vaak sprake van uitbuiting. Financiële problemen en gebrek aan perspectief voor zichzelf en de kinderen vormden belangrijke redenen om naar Europa te reizen (Ilse van Liempt. Richard Staring, 2020).

Volgens een rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek hebben 90.000 Syriërs een verblijfsvergunning gekregen om gedurende vijf jaar in Nederland te mogen verblijven, als gevolg van de onveilige situatie in Syrië (CBS, 2019). Zij kregen een voorwaardelijke verblijfsvergunning asiel. Op basis daarvan hebben ze het recht om vijf jaar te werken en te studeren. Dat betekent dat zij binnen deze vijf jaar in Nederland deel uitmaken van de sociale samenstelling (Name et al, 2019). In dit onderzoek richt ik me op het integratietraject gedurende deze eerste vijf jaar.

Bijna de helft van de Syriërs (51%) in Nederland is jonger dan 25 jaar, als ze een verblijfsvergunning op grond van asiel krijgen. Ongeveer een derde van hen heeft een opleiding afgerond in het hoger onderwijs, een derde in het hoger middelbaar en beroepsonderwijs en een derde in het basis- en lager middelbaar onderwijs (Ilse van Liempt. Richard Staring, 2020).

Uit een kwantitatief onderzoek naar de integratie van Syrische statushouders door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) is gebleken dat statushouders gedurende de eerste jaren van hun verblijf in Nederland in aanraking komen met uiteenlopende instanties en dat ze diverse activiteiten moeten combineren (Dagevos, J. W. Huijnk, 2018).

1.2.1. Syrische vrouwen in Nederland

Recent onderzoek van het SCP (Ilse van Liempt. Richard Staring, 2020) laat zien dat er meer Syrische mannen dan vrouwen in Nederland zijn. Maar liefst 65% is man, maar het onderzoek toont ook aan dat de groep vrouwen toeneemt als gevolg van gezinsmigratie.

Van de sinds 2014 gearriveerde Syriërs met een verblijfsvergunning heeft 15 procent van de mannen werk, ten opzichte van 4 procent van de vrouwen (SCP, 2018).

De Stichting UAF, die vluchteling-studenten naar studie en werk begeleidt, ondersteunde in 2019 ongeveer 3800 mensen. Van die 3800 zijn er ongeveer 1500 vrouw. In totaal komen ongeveer 1750 mensen van die 3800 uit Syrië en daarvan zijn er 611 vrouw (zie de tabel hieronder).

Mannelijke Syrische vluchteling-studenten	Vrouwelijke Syrische vluchteling-studenten
1750	611

Tabel 1.1.

Het aantal geregistreerde Syrische vluchteling-studenten bij het UAF in 2019¹

Uit bovenstaande statistische gegevens kan men afleiden dat de participatie van vrouwelijke statushouders beduidend lager is dan die van mannelijke Syrische statushouders. Het is dus van belang om te onderzoeken welke redenen hierbij een rol spelen en welke belemmeringen er zijn. Zou

¹ Dit is het aantal geregistreerde vluchteling-studenten bij het UAF in 2019. Het is overgenomen uit het jaarverslag van de Stichting UAF, www.uaf.nl

het probleem bij het integratiebeleid kunnen liggen of bij deze specifieke groep vrouwen? Door dit onderzoek hoop ik hierin inzicht te kunnen krijgen.

1.2.2. Hogeropgeleide Syrische vrouwen in Nederland

Hogeropgeleide vrouwelijke statushouders zijn vrouwen die in hun land een studie in het hoger onderwijs hebben afgerond. De meesten hebben een universitaire opleiding afgerond en zij hebben hun diploma in Nederland laten waarderen. Vaak wordt hun universitaire opleiding lager gewaardeerd, op het niveau van hoger beroepsonderwijs (HBO). Tijdens het integratietraject lopen ze tegen het probleem aan dat ze moeilijk een baan op hun opleidingsniveau kunnen vinden. Dat is gebleken uit een onderzoek dat uitgevoerd is onder vrouwelijke statushouders in een aantal gemeenten² in Nederland (M. D. E. Gruijter, L. O. T. T. E. Hermans, & Vries S. D. E., 2019). In dit onderzoek beperk ik me tot hogeropgeleide Syrische vrouwen in Nederland.

1.2.3. Persoonlijk verhaal

In het Midden-Oosten, en ook in Syrië, zijn vrouwen zich sinds de twintigste eeuw steeds meer bewust van hun positie binnen een overwegend mannelijke samenleving. Er is veel onderzoek gedaan naar de positie van onderwijs en vrouwen die hun stem wilden laten horen door hoger onderwijs te volgen (Alarab.co.uk, 2015). Ze wilden vrede, gelijkheid, vrijheid en economische onafhankelijkheid in de samenleving realiseren, vanuit vrouwelijke perspectieven. Zo besloot ook ik mijn studie aan de universiteit voort te zetten, omdat ik denk dat onderwijs de enige manier is om ons uit de duistere tunnel van onwetendheid te halen.

In Syrië ben ik afgestudeerd als bedrijfskundige. Na mijn afstuderen heb ik drie jaar gewerkt op de afdeling microkrediet voor vrouwenprojecten bij de VN organisatie voor Palestijnse vluchtelingen (UNRWA)³. Dit project had als doel om vrouwen in de samenleving te stimuleren om financieel zelfstandig te worden. Ik was altijd al geïnteresseerd in vrouwenrechten en sociale organisaties waar het welzijn van mensen op de eerste plaats staat.

Na mijn aankomst in Nederland heb ik divers vrijwilligerswerk gedaan in de asielzoekerscentra waar ik verbleef. Daarna en naast het leren van de Nederlandse taal, heb ik anderhalf jaar bij de organisatie Vluchtelingenwerk Nederland gewerkt als vrijwillige tolk. Tijdens dit werk hoorde ik verhalen van vrouwelijke statushouders over de problemen die zij in Nederland tegenkomen. Hierdoor kreeg ik op een andere manier te maken met het integratieproces en de inburgering van statushouders. Daarnaast raakte het mijn interesse in 'storytelling', want ik denk dat het belangrijk is om ervaringen uit te wisselen door die verhalen te vertellen. Tijdens het eerste jaar van deze opleiding heb ik twee stages gelopen. Een stage liep ik bij het Verbond van Verzekeraars en de tweede was bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Zelf ben ik, na mijn aankomst in Nederland, ook een aantal problemen tegengekomen. Naast de oorlog in mijn hoofd, alle emoties en gedachten die ik had, moest ik extra mijn best doen om deze samenleving goed te begrijpen en erin te participeren. Ik moest intensief de taal leren en mijn diploma laten waarderen, zodat ik een baan kon vinden en onafhankelijk kon worden van de uitkering. Ik wilde een baan vinden op mijn opleidingsniveau, maar diploma's uit Syrië worden vaak lager gewaardeerd. Zo ook mijn diploma. In mijn zoektocht naar een baan werd ik regelmatig afgewezen, omdat ik geen werkervaring had in Nederland. Daarnaast was het lastig om een netwerk op te bouwen en hechte vriendschappen te sluiten door de cultuurverschillen.

² Het gaat om de gemeenten 's-Hertogenbosch, Heerlen en Rotterdam.

³ UNRWA: United Nations Relief and Work Agency for Palestine Refugees in the Near East.

Tijdens mijn studie aan de Erasmus Universiteit, ben ik ook veel problemen tegengekomen. Toch wilde ik doorzetten, omdat ik geloof dat elk obstakel een ervaring inhoudt. Door pijn en obstakels kun je ook groeien. Al met al werd het voor mij steeds duidelijker dat het onderwerp 'obstakels van hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders' mijn speciale interesse had. In mijn zoektocht naar meer informatie over dit onderwerp kwam ik heel weinig studies tegen over deze specifieke groep vrouwen. Daarom besloot ik onderzoek te doen onder deze groep vrouwen.

1.3. Probleemstelling en deelvragen

Op basis van de positie van vrouwelijke statushouders in Nederland en mijn eigen verhaal heb ik een onderzoeksvraag en drie deelvragen geformuleerd. De onderzoeksvraag luidt:

Wat zijn de obstakels die hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders tegenkomen tijdens het integratietraject in Nederland?

De deelvragen zijn:

- 1- Hoe ervaren hogeropgeleide vrouwelijke statushouders hun toekomst in Nederland?
- 2- Wat is het belang om de obstakels die zij tegenkomen te beschrijven en begrijpen?
- 3- Wat zou verbeterd kunnen worden in het integratiebeleid?

1.4. Relevantie

1.3.1. Wetenschappelijke relevantie

In recente onderzoeken zijn er veel problemen bestudeerd die betrekking hebben op statushouders in Europa, inclusief Nederland. Er zijn echter weinig specifieke artikelen over hogeropgeleide vrouwelijke statushouders. Dit onderzoek zou een mooie aanvulling kunnen zijn op de huidige literatuur over integratie en statushouders, omdat er in de wetenschap nog weinig aan dit onderwerp gedacht is. Daarmee breng ik nieuwe kennis voor de wetenschap in kaart. Ik hoop dat ik door dit onderzoek een bijdrage kan leveren aan de wetenschappelijke inzichten over deze doelgroep.

1.3.2. Praktische relevantie:

Door middel van dit onderzoek wil ik de obstakels van deze specifieke doelgroep bestuderen. Daarmee hoop ik een wetenschappelijke link te kunnen leggen tussen de diverse betrokken partijen bij het integratieproces. Onder de betrokken partijen vallen o.a. gemeentes, maatschappelijke organisaties en andere sociale organisaties die zich richten op vluchtelingen en statushouders. Zo wil ik in kaart brengen welke obstakels een rol spelen bij de lage arbeidsparticipatie van hogeropgeleide vrouwelijke statushouders. Daarnaast wil ik bepaalde oplossingen bieden en aanbevelingen doen aan maatschappelijke organisaties en overheidsinstellingen. Ik wil graag ondersteuning bieden aan adviseurs bij die organisaties. Zo kan ik bijdragen aan het verbeteren van het integratiebeleid en iets van waarde toevoegen aan de maatschappij. Daarmee kunnen zij een goede samenwerking opbouwen met statushouders, met name vrouwen, om hen bij de participatie te steunen.

1.5. Afbakening

De onderzoeksvraag heb ik zelf uitgewerkt binnen het kader van mijn scriptie. Hier is het van belang om te begrijpen wat statushouders betekenen voor de Nederlandse samenleving. Tevens is het belangrijk om een beeld te geven vanuit de benadering van 'human capital' hoe hogeropgeleiden de economie versterken door hun werkelijke bijdrage. Dat betekent ook dat deze groep vrouwen met hun educatie en werkervaring een belangrijk deel zijn van het sociale kapitaal als geheel. Ik kijk ook

naar de ontwikkeling van de positie van vrouwelijke statushouders op de arbeidsmarkt. Ik baseer me daarvoor op eerdere studies in Nederland.

Om de centrale vraag en de deelvragen te begrijpen en te kunnen beantwoorden, is het ook nodig om Syrische vrouwelijke statushouders te definiëren. Het is echter lastig om de hele Syrische bevolkingssamenstelling hierbij te betrekken. De Syrische samenleving is heel divers. Etnisch gezien is ongeveer 85% van de Syrische populatie Arabisch, 10% Koerdisch en 5% Turkmeens, Armeens, Circassisch of Assyrisch (Icon, 2016). Ik kijk in dit onderzoek naar Arabische en Koerdische vrouwen uit Syrië, omdat deze twee groepen het grootste deel van de Syriërs in Nederland vormen. Mannen zijn dus buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek. Daarnaast kijk ik naar integratie vanuit een theoretisch perspectief waarbij ik verschillende definities betrek. Verder zoom ik specifiek in op het integratiebeleid in Nederland. Dat geeft inzicht in hoe het in werkelijkheid uitgevoerd wordt. Het is essentieel om ook de participatie op de arbeidsmarkt van deze groep vrouwen te onderzoeken. Dat komt in het hoofdstuk literatuur. Dit onderzoek heb ik uitgevoerd in een periode van zes maanden, van 10 januari tot en met 15 juli 2020.

2- Literatuur review

Introductie

In dit hoofdstuk beschrijf ik het theoretische raamwerk met betrekking tot de onderzoeksvraag. Ik zal de theoretische achtergrond van de concepten in de onderzoeksvraag bespreken. Daarbij zal ik focussen op de sociale en economische belemmeringen in het integratiebeleid waardoor de arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouder laag is. De volgende concepten zal ik hieronder bespreken: Human capital, vrouwen studies, integratie, obstakels en hogeropgeleide vrouwelijke statushouders. Ik betrek daarbij ook verschillende definities van deze concepten om ze in een bredere context te plaatsen.

2.1. 'Human capital' en sociaal kapitaal

De menselijke aspecten van integratie worden bestudeerd vanuit verschillende benaderingen. In het geval van dit onderzoek zijn onder andere 'human capital' en sociaal cultureel kapitaal van cruciaal belang. Integratietheorieën kunnen gelinkt worden aan de theorieën van Karl Marx, Herbert Spencer en Emile Durkheim (I. Gough, 1999). Er zijn veel theorieën die de groei van economie verbinden met hoger onderwijs van individuen. Sinds de oprichting van de onderwijseconomie in de jaren zeventig, hebben veel onderzoekers geprobeerd de bijdrage van onderwijs aan economische groei te bepalen (Kejun Zhu, Haixiang Guo, Fengqin Diao, 2008). Het concept 'human capital' is niet nieuw. Adam Smith, Heinrich Von Thunen, Alfred Marshall en vele anderen, hebben al klassieke ideeën opgebouwd van dit concept (Permani, 2009). De theorie van 'human capital' onderscheidt over het algemeen vijf categorieën: gezondheidsstatus, training op het werk, formeel onderwijs, opleidingen voor volwassenen en arbeidsmigratie (Schultz, 1961). Statushouders nemen vaak hun culturele kapitaal mee naar de landen waar zij opvangen worden, waardoor zij gediscrimineerd kunnen worden (Umut Erel, 2010). Umut Erel bekritiseert die theorie en betoogt dat migranten door hun culturele kapitaal, nieuwe wegen voor het produceren van kennis en ontwikkelingen meenemen (Umut Erel, 2010). In de literatuur wordt er vervolgens meer gesproken over de obstakels die vrouwelijke statushouders tegenkomen gebaseerd op eerdere studies.

2.2. Vrouwenstudies

Jeanne de Bruijn (1989) geeft inzicht in vrouwenstudies die voortgekomen zijn uit de vrouwenbeweging vanaf eind jaren zestig. Deze studies beogen in tal van bestaande wetenschappelijke disciplines de kennishiaten ten aanzien van vrouwen en hun leefwereld op te vullen, de traditionele vooronderstellingen hierover te bekritisieren en nieuwe vraagstellingen, objecten van onderzoek en theorievorming te ontwikkelen.

In vrouwenstudies staan vaak twee kwesties centraal, aldus Jeanne de Bruijn: ten eerste de verhoudingen tussen de seksen, die door de vrouwenbeweging in veel opzichten als een maatschappelijke machtsverhouding worden gethematiseerd, en ten tweede het opvatten van privé-zaken, zoals huishoudelijk werk, seksualiteit en moederschap, als maatschappelijke vraagstukken. Ook in het onderzoek naar vrouwenarbeid vanaf 1975 spelen deze kwesties een belangrijke rol (Bruijn, n.d.). Bij mijn onderzoek betrek ik daarom de man-vrouw verhouding.

2.3. Integratie en identiteit

Het woord integratie betekent de opname in een groter geheel. Het gaat daarbij voornamelijk om de opname van personen of bepaalde bevolkingsgroepen in de maatschappij. Een belangrijk kenmerk van integratie is dat de opname van personen of bevolkingsgroepen van beide kanten komt. Zowel de binnenkomende partij als de ontvangende partij passen zich aan de ander aan en daarmee ontstaat samensmelting tussen die twee personen of bevolkingsgroepen. Daarmee onderscheidt integratie zich nadrukkelijk van assimilatie waarbij aanpassing slechts van één kant komt (Redactie Ensie, 2015). Deze definitie van Ensie komt overeen met een ander onderzoek dat gedaan is onder vluchtelingen (Strang & Ager, 2010). Niet alleen personen of bevolkingsgroepen kunnen zich integreren ook landen, bedrijven of systemen kunnen een proces van integratie ondergaan zoals in: "de integratie van de Europese landen tot de Europese Unie" of de integratie van de bedrijfsonderdelen ICT en Communicatie." De meest gebruikte synoniemen voor integratie zijn eenwording en harmonisatie (Redactie Ensie, 2015).

In een artikel over "refugees integration" (Strang & Ager, 2010) beschrijven de auteurs dat integratie een collectief begrip is dat door de overheid gevormd is. Dit begrip vormt een sociale ruimte die vluchtelingen ter beschikking staat met betrekking tot 'aansluiting'. Ager en Strang hebben een raakwerk voor integratie ontwikkeld en zij merken daarbij op dat het belangrijk is om meer aandacht te besteden aan de manier waarop verbindingen, bruggen en banden van wederkerigheid en vertrouwen in sociale relaties gevormd en gedefinieerd worden. In het geval van dit onderzoek betekent integratie een wederzijdse aanpassing tussen de nieuwkomer en de Nederlandse overheid om elkaars waarden en gedachten te begrijpen. De definitie van Ager & Strang erkent de theoretische dimensies van integratie. Maar hoe kunnen deze theoretische begrippen in de praktijk uitgevoerd worden? We weten niet of deze begrippen toepasbaar zijn in het integratiebeleid van landen waar vluchtelingen worden ontvangen. Concluderend kunnen we zeggen dat integratie van mensen hun identiteit voor een deel hervormt en nieuwe eigenschappen en ideeën toevoegt om bij de nieuwe samenleving te horen. Mensen verschillen echter in hun interactie met de omgeving. Ieder mens reageert weer anders om in te kunnen burgeren.

2.4. Integratietraject van vluchtelingen in Nederland

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid beschouwt het integratiebeleid als een proces van meedoen in de samenleving door de taal te leren, te werken, actief in de samenleving te zijn en vrijheden en gelijkheden, die in de grondwet centraal staan, te respecteren (rijksoverheid).

De organisatie VluchtelingenWerk Nederland (VWN), waar ik vrijwilliger was, begeleidt vluchtelingen tijdens de asielprocedure. Mensen die een verblijfsvergunning hebben gekregen, worden verder begeleid bij het vinden van woonruimte.

Daarna volgt het integratietraject. Dat is geregeld in de inburgeringswet die o.a. het leren van de Nederlandse taal voorschrijft. Om te bewijzen dat vluchtelingen de taal spreken en weten hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit, leggen vluchtelingen een verplicht inburgeringsexamen af (VluchtelingenWerk Nederland). Verplichte inburgering geldt voor mensen die aan deze voorwaarden voldoen:

- tussen de 18 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd zijn
- in het bezit van een verblijfsvergunning zijn
- niet in het bezit van een paspoort van een land uit de Europese Unie of Turkije zijn.

De inburgeringsexamens bestaan uit zeven onderdelen: schrijfvaardigheid, leesvaardigheid, luistervaardigheid, spreekvaardigheid, Kennis van de Nederlandse Maatschappij en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt. Daarnaast is er een Participatieverklaring, die inburgeraars in het eerste jaar moeten ondertekenen. Slaagt iemand voor alle onderdelen, dan is hij ingeburgerd en krijgt hij een inburgeringsdiploma (Nederland VluchtelingenWerk Nederland). Sommige vluchtelingen die voor 2015 in Nederland aangekomen zijn, hoeven de examens Kennis van de Nederlandse Maatschappij en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt niet te doen. In 2021 wordt er een nieuwe Wet inburgering van kracht.

2.5. Hoger onderwijs

Hoogopgeleid betekent dat de vluchteling in zijn of haar thuisland een opleiding vergelijkbaar met een hbo bachelor, hbo master, wo bachelor, wo master of een doctorsgraad behaald heeft (CBS, 2016). Alle respondenten in dit onderzoek zijn hoogopgeleid volgens deze definitie. Hoger onderwijs is voor veel studenten ook de eerste mogelijkheid om hun eigen waarden te verkennen en te onderzoeken, met name die op het gebied van religie, politiek en persoonlijke relaties. Het is voor het eerst dat ze vrij zijn van de beperkingen van thuis en school (Donald A Bligh, Ian McNay, 1999). Voor veel studenten is het belangrijkste dat ze op de universiteit leren, een duidelijker begrip van zichzelf en de principes waarmee ze willen leven (Donald A Bligh, Ian McNay, 1999).

2.6. Obstakels en vrouwelijke statushouders

Europa is de afgelopen jaren getuige geweest van de komst van grote aantallen vluchtelingen en asielzoekers die op de vlucht zijn voor oorlog, conflicten en vervolgingen in hun land van herkomst. De meesten van hen hebben een verblijfsvergunning c.q. status gekregen op grond van vluchtelingenschap of gezinshereniging. Naar deze groep verwijs ik, als ik over statushouders spreek. Volgens studies en onderzoeken vormen vrouwen niet de meerderheid van deze vluchtelingenstromen, maar omdat ze zich vaak in een zeer kwetsbare situatie bevinden, alleen al vanwege hun geslacht, is er behoefte aan snelle en concrete interventies om hen te ondersteunen. Precies om deze reden is gender essentieel bij het ontwikkelen en uitvoeren van maatregelen en beleid gericht op de bescherming en empowerment van vrouwelijke vluchtelingen en asielzoekers. Dit is belangrijk om hen in staat te stellen een actieve bijdrage te leveren aan de gastsamenleving (Affairs & Equality, n.d.).

Recente onderzoeken onderscheiden diverse obstakels die vluchtelingen in het algemeen tegenkomen. In een onderzoek onder Syriërs in Libanon is aangegeven, dat de meeste obstakels samenhangen met de steun van het land dat hen opvangt. In een land dat weinig steun biedt, voelen zij zich niet welkom en worden ze soms gediscrimineerd door de omgeving. Burgers discrimineren vluchtelingen soms ook, omdat zij juist vinden dat vluchtelingen banen krijgen ten koste van de burgers zelf (Syam et al, 2019). Dit lijkt in Nederland soms ook het geval te zijn (Boer, n.d.). In Nederland zijn er veel onderzoeken onder statushouders gedaan naar het integratiebeleid. Eén van die onderzoeken geeft aan dat de meerderheid van de Syrische gemeenschap veel stress ervaart tijdens het leren van de taal (Ilse van Liempt. Richard Staring, 2020). De reden daarvoor is dat er weinig mentale ruimte is om een nieuwe taal goed te leren. In een ander onderzoek worden obstakels besproken die tegelijkertijd de sleutel tot succesvolle integratie zijn (Ager & Strang, 2008). Deze obstakels betreffen bijvoorbeeld de taal, werk, educatie, gezondheid, stabiele toekomst, huisvesting, veiligheid, sociale contacten en burgerschap (Ager & Strang, 2008) (Ozturk, Serin, & Altinoz, 2019).

Deze uitkomsten komen overeen met een onderzoek dat onlangs gedaan is naar het verbeteren van de toegang van vrouwelijke statushouders naar werk en studie in Nederland (Gruijter et al, 2019). Uit dit onderzoek blijkt dat de arbeidsmarktpositie van vrouwelijke statushouders die recent naar Nederland kwamen zwak is (M. de Gruijter & Razenberg, 2019). Slechts een klein percentage is uit de bijstand naar betaald werk gestroomd. Hun lage arbeidsparticipatie valt enerzijds te wijten aan de (onbewuste) focus van gemeenten op het faciliteren van de uitstroom van 'kansrijkere' mannelijke statushouders (Razenberg, Inge; Kahman, Merel; Winter-Kocak, Suian, de; Gruijter, 2018). Anderzijds zijn er persoonlijke belemmeringen die de arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouders bemoeilijken. Vrouwelijke statushouders komen veelal uit landen waar traditionele rolverdelingen dominant zijn. Daar wordt de man gezien als kostwinner en horen zorgtaken voor de kinderen bij de vrouw (Razenberg, Inge; Kahman, Merel; Winter-Kocak, Suian, de; Gruijter, 2018).

Uit een ander onderzoek dat gedaan is onder vluchtelingen en migranten in verschillende Europese landen, is gebleken dat vluchtelingen die lager opgeleid zijn, minder problemen tegenkomen op de arbeidsmarkt (Desiderio, 2016). Juist voor diegenen met een gemiddeld of hoog opleidingsniveau is het moeilijk om passend werk te vinden. De opleidingsniveaus in het land van herkomst zijn niet altijd vergelijkbaar met de opleidingsniveaus in het land van asiel (Desiderio, 2016). In een onderzoek naar de sociologische en economische integratie van vluchtelingen in Nederland, wordt gesproken over de impact van stressfactoren op migranten (Linda Bakker, 2013). De stressfactoren zijn o.a. traumatische ervaringen die effect hebben op de geestelijke gezondheid. Zowel pre-migratie stressfactoren als post-migratie stressfactoren, belemmeren de sociologische en economische integratie van vluchtelingen in Nederland (Linda Bakker, 2013).

Er zijn echter te weinig onderzoeken gedaan naar vrouwelijke statushouders die hogeropgeleid zijn om hun belemmeringen concreet te kunnen definiëren. Het is niet duidelijk of deze specifieke groep vrouwen dezelfde barrières tegenkomt als andere vluchtelingen of migranten of dat er andere belemmeringen zijn. Dat heeft mij gemotiveerd om bij deze specifieke groep te onderzoeken of er nog andere opvallende factoren zijn die niet bekend zijn uit voorgaande onderzoeken.

2.7. Samenvatting

Vluchtelingen worden zeer beïnvloed door hun vlucht naar een ander land. Door het integratietraject kunnen zij in een nieuwe samenleving inburgeren en hun toekomst opnieuw opbouwen. Er zijn echter veel aspecten die hun integratie kunnen belemmeren. Uit de literatuur blijkt dat het integratietraject in elk land de identiteit van vluchtelingen hervormt. Zij moeten zich aan bepaalde regels aanpassen, zodat zij geaccepteerd worden en zich deel van de samenleving kunnen voelen. Op weg naar een succesvolle integratie zijn er echter veel obstakels. De obstakels zijn op basis van eerdere studies als volgt samen te vatten:

1- Het vinden van een nieuwe woning

2- Het leren van een nieuwe taal

3- Het vinden van een passende baan.

4- Uit recent onderzoek is gebleken dat pre- en postmigratiestress (trauma) daarbij een belangrijke belemmerende factor vormt.

5- Daarnaast komen vrouwelijke statushouders nog andere belemmeringen tegen die te maken hebben met hun persoonlijke omstandigheden zoals de traditionele rolverdeling tussen mannen en vrouwen.

3-Methodologie

3.1. Grand design

Dit onderzoek probeert de volgende vraag te beantwoorden:

“Wat zijn de obstakels die hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders tegenkomen tijdens het integratietraject in Nederland?”

Om deze vraag te beantwoorden heb ik gekozen voor kwalitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek biedt de mogelijkheid om meer te focussen op sociale fenomenen en om de complexiteit ervan in de context te begrijpen (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016). Tevens kan het nieuwe inzichten opleveren voor de wetenschap. Het geeft een dieper inzicht in mensen en dingen in het leven. Het richt zich op de vraag: waarom gedragen mensen zich in bepaalde situaties en t.o.v. bepaalde fenomenen op een specifieke manier? Daarmee kunnen wij betekenis geven aan die fenomenen, zodat er nieuwe ontwikkelingen en verbeteringen kunnen worden ingezet (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016).

In dit onderzoek beschrijf ik de meest opvallende obstakels die hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders tegenkomen tijdens hun integratietraject in Nederland. Ik ben zelf Syrische statushouder en woon sinds vijf jaar in Nederland. Dit onderzoek is auto-etnografisch. De term auto-etnografie werd door Reed-Danahay beschreven als “een vorm van zelfvertelling die zichzelf plaatst in een sociale context” (Butz & Besio, 2009). Ik maak tevens deel uit van de bestudeerde groep, en ik deel dezelfde culturele en sociale achtergrond (Hammersley, M & Atkinson, 2007). Ik ben dus een insider onderzoeker (Unlure, 2012). Dit heeft voordelen en nadelen. Een van de voordelen is dat ik vanuit die gemeenschappelijke achtergrond intimiteit en vertrouwen kan opbouwen om zodoende eerlijke antwoorden te krijgen (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016). Dat zou ook een zwak punt kunnen zijn, want het zou de objectiviteit van het onderzoek kunnen beïnvloeden (Unlure, 2012). Daarom heb ik geprobeerd met de respondenten dicht bij de doelstellingen van dit onderzoek te blijven. Ik heb dat gedaan door de respondenten

verschillende perspectieven te laten belichten en toelichtingen te vragen bij hun antwoorden. Tevens heb ik alle respondenten, de citaten terug laten lezen om te kijken of zij zich in de tekst herkenden. De citaten en vragenlijst zijn te vinden in de bijlage.

3.2. Data collectie

De data voor dit onderzoek heb ik verzameld door middel van interviews met vijftien vrouwen, die op het moment van het onderzoek niet langer dan vijf jaar in Nederland waren. De vrouwen zijn Syriërs en hebben een verblijfsvergunning. De leeftijd van deze vrouwen is tussen de zesentwintig en vijfenvierzig jaar oud. Met hogeropgeleide vrouwen wordt hier bedoeld vrouwen die in Syrië een opleiding vergelijkbaar met HBO of universiteit hebben afgerond. Sommige respondenten heb ik benaderd uit mijn eigen netwerk of via de stichting UAF⁴ die vluchteling-studenten steunt bij studie en werk. Op deze manier kon ik op een flexibele en informele manier informatie uit de interviews krijgen als bij een soort van 'gossip-based' conversatie (Jelasity, Guerraoui, Kermarrec, & Steen, 2004). Een aantal andere respondenten kende ik niet en ik heb hen benaderd via vrienden in een soort snowball sampling (Easterby-Smith, Thorpe, Jackson, & Jaspersen, 2018). Tijdens de interviews heb ik geprobeerd om de meningen van respondenten niet te beïnvloeden. Dat is van groot belang om de objectiviteit te garanderen voor dit onderzoek (A. Bryman, 2016).

De vragen voor de interviews heb ik voorbereid op basis van de 'guided & semi-structured' aanpak (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016). In deze manier van interviewen worden bepaalde onderwerpen besproken. In het geval van dit onderzoek hebben de onderwerpen betrekking op de problemen die integratie lastig maken voor hogeropgeleide vrouwen, maar ook op andere belemmeringen bij die vrouwen. De vragenlijst is gebaseerd op belemmeringen in de volgende domeinen: taalleren, werkgelegenheid, studiemogelijkheden en gezondheid. Deze variabelen komen uit eerdere studies naar voren als belangrijke obstakels bij statushouders. Maar ik heb ook ruimte gelaten voor andere onderwerpen en concepten die belangrijk zijn in de ogen van de respondenten, om succesvol te kunnen integreren (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016). Ik focus daarbij extra op de obstakels die respondenten tegenkomen om op de arbeidsmarkt te participeren. De interviews vonden face-to-face plaats en zijn opgenomen. Met een aantal respondenten heb ik de interviews bij hen thuis afgenomen in verschillende steden in Nederland⁵. Een aantal interviews moest ik noodgedwongen online houden als gevolg van de corona-maatregelen. In sommige gevallen mogen interviews onder andere online gehouden worden (Janet Salmons, 2015). De online-interviews hebben via WhatsApp en Facebook plaatsgevonden. Ik zorgde ervoor dat de interviews zoveel mogelijk in een afgesloten ruimte konden plaatsvinden zodat de respondent zo vrij mogelijk kon antwoorden. Ik heb dat ook gedaan bij de interviews die online gehouden zijn, door direct aan de respondenten te vragen of ze in een afgesloten ruimte konden gaan zitten.

De interviews zijn in het Arabisch en/of Koerdisch afgenomen afhankelijk van de moedertalen van de respondenten. Dat heb ik gedaan, zodat de respondenten zich zo vrij en goed mogelijk konden uiten. Zelf spreek ik zowel Koerdisch als Arabisch. Later heb ik alle interviews naar het Nederlands vertaald. Ik zorgde ervoor dat ik dezelfde betekenis weergaf bij in de vertaling of ik zocht naar synoniemen. Daarnaast heb ik tijdens de interviews respondenten mondeling toelichting gevraagd als de betekenis verwarrend kon zijn. Daarbij heb ik Nederlandse synoniemen gebruikt. Nadat ik de

⁴ Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF in Utrecht

⁵ Deze steden zijn Haarlem, Rotterdam, Amsterdam en Apeldoorn.

interviews getranscribeerd had, besprak ik die weer met hen om te kijken of ik de juiste betekenis zo goed mogelijk had weergegeven (Katharina Inhetveen, 2012).

Tijdens de interviews heb ik tevens gevoelens, emoties en lichaamstaal geobserveerd om mijn onderzoek te verrijken. Ook heb ik eigen notities gemaakt om bij de analyse te betrekken.

3.3 Data analyse

De analyse heb ik op inhoudelijke gronden gemaakt (A. V. S. Staa, 2015). Tijdens de interviews heb ik intensief geluisterd en notities gemaakt om later te kunnen analyseren. De analyse was een voortdurend proces en het kostte me veel moeite om dit zo goed mogelijk te doen. De eerste stap in de analyse is dus tijdens de interviews begonnen. Vervolgens heeft de analyse in drie fasen plaatsgevonden (Kynga's, 2007).

In de eerste fase heb ik de interviews getranscribeerd in word-bestanden om ze te kunnen coderen. Daarna heb ik alle interviews gelezen en meerdere keren herlezen. Vervolgens heb ik de interviews gecodeerd met behulp van het programma ATLAS.ti. In deze fase heb ik een deductieve analyse toegepast (Hsiu-Fang Hsieh, 2005). Ik heb codes afgeleid uit theorieën en voorgaande onderzoeksresultaten om tekstfragmenten te kunnen identificeren. Deze vooraf opgestelde codes zijn tijdens het codeerproces verder verfijnd. De tekstfragmenten die niet met deze vooraf opgestelde codes gelabeld konden worden, heb ik daarna in eerste instantie 'apart' gezet en later inductief gecodeerd (A. Van Staa, 2015). Hierdoor zijn bijvoorbeeld de subthema's gevormd.

In de tweede fase heb ik een categorieënschema ontwikkeld waarbij ik de hoofdcategorieën opgesplitst heb in meer gedetailleerde subcodes. Die hoofdcategorieën zouden de onderzoeksvraag kunnen beantwoorden (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016). Tevens heb ik goed gekeken of er andere thema's konden worden toegevoegd of gesplitst en of er verbanden konden worden gelegd tussen de verschillende thema's. als laatste analyse heb ik gekeken of er meer theoretische concepten gegenereerd konden worden en hoe zij elkaar stuurden (A. V. S. Staa, 2015).

De derde fase bestaat uit het presenteren van de resultaten op een narratieve manier (Willis, 2018). Er worden hoofd- en subcategorieën gepresenteerd ondersteund door citaten van respondenten die betrekking hebben op de verschillende thema's. Een narratieve manier van presenteren heeft voordelen en nadelen. Ten eerste stelt deze manier van presenteren onderzoekers in staat om complexe, gesitueerde verhalen van individuen te beschrijven in plaats van gegevens in categorieën op te splitsen. Ten tweede verleent deze manier van presenteren anonimiteit, essentieel bij het rapporteren over privé-beraadslagingen, vooral als de geïnterviewden publieke figuren zijn. Ten derde kan het bijdragen aan 'toekomstvormend' onderzoek door bevindingen te presenteren op manieren die nuttig en toegankelijk zijn voor mensen buiten de wetenschap. De belangrijkste beperking van een narratieve manier van presenteren, is de verantwoordelijkheid van de onderzoeker om een nauwkeurige en anonieme weergave te geven van de verslagen van een groep individuen (Willis, 2018).

3.4. Operationaliseren van onderzoek concepten

Dit onderzoek focust op verschillende fundamentele concepten of domeinen rondom sociale participatie. Het gaat daarbij vooral om de vraag hoe vrouwelijke statushouders hun integratie in Nederland ervaren. De sleutelwoorden van dit onderzoek zijn: hogeropgeleide vrouwelijke statushouders, obstakels en integratietraject. Het integratietraject wordt gedefinieerd als het gehele proces van participatie in de samenleving. Dat wordt bepaald op basis van de indicatoren: taal,

opleiding, en begeleiding naar werk⁶. De indicatoren waarmee de obstakels in het integratietraject kunnen worden gemeten, hebben betrekking op wat door de respondenten ervaren wordt als een obstakel of drempel. Eerdere studies groeperen deze obstakels in de domeinen: de taal leren, werkgelegenheid, studiemogelijkheden, gezondheid en sociaal netwerk. Ik heb deze domeinen in de vragenlijst terug laten komen. Maar ik heb de respondent ook de vrijheid gegeven om over andere domeinen te vertellen. Dat heb ik gedaan door de vraag toe te voegen: Heeft u andere belemmeringen ervaren en kunt u dit toelichten? De vragenlijst is in de bijlage te vinden.

4- Resultaten en empirische bevindingen

Introductie

In dit hoofdstuk presenteer ik de belangrijkste resultaten en bevindingen uit de interviews. Op basis van de eerdere genoemde domeinen in de literatuur, heb ik de diverse thema's een code gegeven en in groepen verdeeld. Zo kon ik makkelijk zien welke thema's eruit naar voren sprongen. Er kwamen ook nieuwe thema's uit de analyse naar voren. Uiteindelijk heb ik geprobeerd om een duidelijk beeld te schetsen van deze specifieke groep als geheel, zoals een portret (Päivi Eriksson & Anne Kovalain, 2016).

Uit de analyse kwamen duidelijk zeven hoofdthema's en vijf subthema's naar voren. Deze thema's zouden de onderzoeksvraag kunnen beantwoorden en inzicht kunnen geven in de positie van hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders tijdens hun inburgering in Nederland. De zes hoofdthema's zijn: taalleren, financiële belemmeringen, studie- of werkproblemen en gemeentelijke aanpak, , cultuurverschillen, gezondheidszorg, emoties en gevoelens, gezinsomstandigheden en tot slot positieve indrukken van Nederland. De subthema's worden hieronder per hoofd thema besproken.

4.1. Het leren van een nieuwe taal

4.1.1. De taal leren is cumulatief

Alle respondenten willen snel de taal leren en vinden de taal een belangrijke sleutel voor deelname aan de samenleving. Zij hebben binnen drie of vier jaar tenminste het NT2-staatsexamen op B1-niveau gehaald en willen doorgaan naar een hoger taalniveau. In onderstaande tabel is het taalniveau van de respondenten weergegeven.

Aantal respondenten	Behaalde taalniveau
6	B2
9	B1

Tabel 1.1

Respondenten met een diploma staatsexamen Nederlands programma I (= B1) of programma II (= B2).

⁶ Deze definitie is goedgekeurd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap <https://duo.nl/zakelijk/hoger-onderwijs/index.jsp>

De respondenten hebben tevens aangegeven dat ze de Nederlandse taal moeilijk vinden, en dat het heel lang duurt voordat ze de taal goed beheersen. Vooral respondenten die hun studie later willen voortzetten, zijn teleurgesteld omdat de taal moeilijk blijft. Het is daarom lastig om snel een baan te vinden op hetzelfde vakgebied, aldus de respondenten. Eén van vrouwen heeft hierover gezegd:

“Ik was docent in Syrië. Omdat ik in Nederland ook als docent wil werken, moet ik de taal heel erg goed beheersen, zodat ik hier op Nederlandse scholen les kan geven. Het vergt veel inspanningen om de taal perfect te leren.”

4.1.2. Onvoldoende intensieve lessen

Taalscholen geven vaak twee keer per week taallessen. Dat vinden alle respondenten te weinig om de taal in korte tijd te leren. Toen ik ze vroeg wat ze belangrijk vonden voor hun inburgering in de Nederlandse samenleving, noemden ze als eerste de taal als belangrijkste element. Alle respondenten vinden echter de aanpak van taalinstellingen inefficiënt bij het onderwijzen van de taal. Omdat alle respondenten hogeropgeleid zijn in het land van herkomst, willen zij de taal op een andere manier leren. Zij hadden de taal sneller en intensiever willen leren. Zij vinden bijvoorbeeld de taallessen aan universiteiten efficiënter en nuttiger. Maar dan moesten zij ver reizen, omdat er niet altijd een universiteit dichtbij was. Andere respondenten zeiden dat ze geen intensieve cursus Nederlands konden volgen, omdat de gemeente de reiskosten niet vergoedde, als zij ver moesten reizen. Zij waren daarom gedwongen om een school te kiezen dicht bij hun woning.

Eén van de respondenten zei over de taal:

“Ik vind de taal leren ook heel moeilijk, omdat er ook niet genoeg aandacht is bij de taalscholen. Ik bedoel hier dat er onvoldoende lessen zijn. De meeste scholen geven twee of drie dagen per week taallessen en dat is volgens mij niet genoeg om in korte tijd de taal goed te spreken en een baan te vinden. En als ik naar een andere school wil gaan, dan kost het me tijd en reiskosten.”

Het bovengenoemde antwoord werd door alle respondenten benadrukt en op meerdere momenten tijdens de interviews herhaald. Ongeacht de opleidingsachtergrond is het leren van de taal een van de moeilijkste fases tijdens hun inburgering. De taal wordt bij scholen in hun woonplaats op een heel laag tempo gegeven. Dat is volgens hen onvoldoende om goed te kunnen participeren.

4.1.3. Lage kwaliteit van taalscholen

Een ander probleem dat met de taal te maken heeft, is volgens sommige respondenten dat, niet alle scholen goede docenten hebben. De respondenten kijken ook kritisch naar de taalscholen en de manier waarop taallessen gegeven wordt. Scholen zijn vaak geïnteresseerd in hun lening, niet in het taalniveau van de cursist. Dat kwam bij alle respondenten naar voren. Het verschil in aanbod en kwaliteit tussen taalinstellingen is een grote belemmering voor deze groep, om de taal snel te leren en zich snel op de arbeidsmarkt te kunnen begeven. Zij ervaren stress door de individuele verantwoordelijkheid voor de DUO lening⁷ en vinden het moeilijk om een goede taalschool te kiezen. Bovendien hebben respondenten het gevoel dat er bij taalscholen geen rekening wordt gehouden met de opleidingsachtergrond van cursisten. Er wordt geen individuele aandacht besteed aan

⁷ De overheid geeft een lening aan de vluchtelingen om de taal te leren. Die wordt gegeven door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

cursisten die hun studie voort willen zetten. Tevens worden op taalscholen verschillende taalniveaus in één klas gezet. Eén van respondenten zei:

“De nieuwkomers worden een gemakkelijke prooi voor de taalscholen die de lening opstrijken en onze onwetendheid over de wet- en regelgeving misbruiken. De taalscholen geven ook weinig aandacht aan alle verschillende niveaus van de cursisten in de klas. In mijn klas zaten veel oude mensen. Die mensen krijgen vrijstelling van DUO om examens te doen. Nu heb ik een B1-cursus afgerond maar ik kan nauwelijks een gesprek voeren met Nederlanders..”

Met die woorden gaven de meeste respondenten aan dat de lage kwaliteit bij sommige taalscholen hun participatie bemoeilijkt. Daardoor duurt het lang voordat ze een baan kunnen vinden of een opleiding kunnen volgen.

4.2. Financiële belemmeringen

De geïnterviewde vrouwen hebben in Syrië allemaal een universitaire opleiding gevolgd. Daarnaast hebben zij ten minste zes jaar werkervaring. Eén van respondenten van 26 jaar heeft haar werkervaring in Nederland opgedaan. Een veel genoemd probleem is de financiële afhankelijkheid van de man en de uitkering. Daardoor worden zij gedwongen om binnen een beperkt budget te bewegen, terwijl zij in Syrië financieel zelfstandig waren. Eén van de respondenten zegt hierover:

“Het geeft veel stress en heeft invloed op mijn mentale energie om weer te studeren en financieel afhankelijk te worden, nadat ik een onafhankelijke vrouw was. Ik had mijn eigen inkomen in Syrië en ik voelde me vrij daardoor. Hier ben ik afhankelijk van de uitkering en de zorgverzekering.”

Voor andere respondenten is het bijvoorbeeld lastig om opvang te regelen voor kinderen die jonger dan twee jaar zijn. Zij durven het risico niet te nemen om opvangtoeslagen aan te vragen door de gebrekkige informatie hierover. Een respondent van 33 jaar, die heel gemotiveerd is om een nieuwe toekomst op te bouwen, zei hierover:

“Hier is er een financieel risico dat de belastingdienst veel geld vraagt. Ook als ik recht heb op de kinderopvangtoeslag, durf ik het aan te vragen, want de belastingdienst kan je op elk moment vragen om dat geld terug te geven. Ik wilde niets met de belasting te maken hebben, zolang er een risico is. Sommigen hebben toestemming gekregen voor de kinderopvangtoeslagen, maar toch werden ze gevraagd om dat geld terug te betalen.”

Statushouders die ouder dan 30 zijn en afhankelijk zijn van een uitkering kunnen een beroep doen op de Stichting UAF, die vluchtelingen o.a. financieel ondersteunt bij studie en werk. Deze financiële vergoeding wordt beschouwd als een lening die later terugbetaald moet worden. Soms is er geen andere optie. Uiteindelijk moeten zij een bepaalde weg kiezen om een opleiding te volgen, aldus de respondenten. Zo zei een respondent van 34 jaar:

“De gemeente gaf me aanvankelijk geen toestemming, omdat ik boven de dertig jaar ben. Daarna ben ik doorverwezen naar het UAF om mijn studiekosten te vergoeden. Zij steunen alle vluchtelingstudenten maar hun steun is een lening. Dat is een andere uitdaging voor mij, want ik weet niet hoe de toekomst eruit zal zien. Ik weet niet of ik een baan kan krijgen om die lening terug te betalen. Toch is het beter dan niks, maar het maakt me ongerust om erover te denken.”

4.3. Studie of werk en gemeentelijke aanpak

4.3.1. Diploma lager gewaardeerd en moeite met toelating tot opleiding

Alle respondenten hebben in Syrië een opleiding in het hoger onderwijs afgerond (zie de tabel 3.1) hieronder. Eén respondent heeft haar studie door de oorlog niet af kunnen maken. De waardering van hun diploma verschilt per vakgebied en universiteit. In alle gevallen is hun diploma in Nederland lager gewaardeerd dan het opleidingsniveau in Syrië. Dat betekent dat zij in Nederland nog een extra examen of assessment moeten doen om toegang tot een opleiding op HBO of universitair niveau te krijgen. In sommige gevallen is het diploma niet gewaardeerd, omdat er in Nederland geen vergelijkbare opleiding bestaat. Dan moeten zij een andere opleiding volgen.

respondent	Opleiding in Syrië
1	Boekhoudkunde
3	docent voortgezet onderwijs
1	Biologie
1	Civil ingenieur
1	Filosofie
3	Economie
1	Wiskunde informatica
1	Sociologie
1	Radiologie
1	Bouwkunde
1	Engelse literatuur

Tabel 3.1.

Opleidingsachtergrond van respondenten in Syrië

Acht respondenten zijn al begonnen met een opleiding in Nederland (zie de tabel 3.2).

Volgt een WO opleiding	2
Volgt HBO opleiding	3
Volgt een MBO4 opleiding	3
Volgt geen onderwijs	7

Tabel 3.2

Onderwijsparticipatie in Nederland

Een van de belemmeringen is toegang krijgen tot de digitale wereld bij het inschrijven en later bij de studie. Soms worden zij tevens gevraagd om bepaalde documenten in te sturen die zij door de oorlog niet mee hebben kunnen nemen. Het is lastig om deze documenten uit Syrië te halen. Hierover zei een respondent:

“Techniek is een ander probleem voor vluchtelingen, want ik ben gewend aan een vaste vorm van inschrijving maar hier zijn er veel dingen die je online moet doen. Het is moeilijk voor vluchtelingen om te weten of zij bijvoorbeeld het inschrijfformulier goed hebben ingevuld of niet. Het was voor mij

heel lastig om met die digitale dingen om te gaan. Er worden soms documenten gevraagd van vluchtelingen die niet beschikbaar zijn en niet te achterhalen door de oorlog. Dan wordt een student afgewezen en krijgt hij geen toestemming voor een opleiding of een baan.”

Sommige universiteiten zijn heel streng en eisen een perfect taalniveau met het NT2-diploma en het Engelse IELTS. Soms missen vrouwen een studiejaar doordat er geen plek of inschrijfmogelijkheden zijn om het NT2-examen bij DUO te doen en de Engelse IELTS test te doen. Zonder die diploma's krijgen ze geen toegang tot een studie. Dan is er conflict tussen hun keuze en de eisen van de onderwijsinstelling. Hierover zei een respondent die de master tot registeraccountant volgt:

“Toen ik in Nederland aankwam, ben ik direct gestart met cursussen Nederlands. Daarna begon ik met cursussen Engels en ik heb IELTS gehaald met een 6. Dat had ik nodig voor mijn studie, want ik had verschillende opties, of een studie aan de Universiteit Delft of aan de Hogeschool van Amsterdam. De Universiteit Delft vraagt voor IELTS een 6,5. Mijn cijfer was niet voldoende om toegelaten te worden. Toen heb ik voor Hogeschool van Amsterdam gekozen om niet nog een studiejaar te missen en IELTS te herkansen, terwijl mijn voorkeur bij Delft lag.”

De acht respondenten die al begonnen zijn met een opleiding in Nederland, komen vaak problemen tegen bij de studie. Ze noemen o.a. het samenwerken in groepen, opdrachten foutloos schrijven, colleges goed begrijpen en de omgang met docenten tijdens de lessen.

Volgens een respondent, die aan de Hogeschool van Amsterdam studeert, is het erg lastig om te wennen aan het nieuwe onderwijssysteem. Het is een extra inspanning om dezelfde vakken te doen die je in Syrië al hebt afgerond. Zij krijgt geen vrijstelling van de hogeschool. Aan de andere kant vindt zij dat dit obstakel haar vaardigheden ook versterkt. Daardoor heeft zij meer inzicht gekregen in het onderwijssysteem in Nederland. Hierover zei zij:

“De Hogeschool van Amsterdam heeft geen vrijstelling gegeven voor de vakken die ik afgerond had in Syrië. Ook met de cijferlijst werd ik niet vrijgesteld van die vakken. Het was een extra zware klus voor mij dat ik de vakken waarvoor ik in Syrië geslaagd was, opnieuw moest doen. Het obstakel was de taal maar door mijn eerdere kennis kon ik die vakken makkelijk en met succes halen.”

De taal blijft tijdens de studie een enorm probleem. Vooral bij studies die een hoog niveau Engels en Nederlands vereisen. Hierover zei een respondent:

“Ik moest Engels leren om mijn master te kunnen beginnen aan de universiteit. Nadat ik de Nederlandse taal had afgerond, was ik gedwongen om Engels te leren. En aangezien mijn moedertaal verschilt van het Nederlands en Engels, was het lastig om me te concentreren op beide talen. Bovendien is de studie soms in beide talen. Alle boeken in de master studie zijn in het Engels en Nederlands. De colleges worden ook in het Engels gegeven en heel vaak in het Nederlands. Dat maakt het nog moeilijker om de inhoud van de colleges 100% te begrijpen.”

4.3.2. De digitale omgeving, een nieuwe ingewikkelde wereld

De zeven respondenten die nog niet met een studie begonnen zijn, hebben ook problemen in hun zoektocht naar een geschikte opleiding. Zij vinden het lastig om een opleiding te kiezen en om een studieplan te maken. Het is volgens hen ook moeilijk om aan de toelatingseisen te voldoen. Bovendien is het moeilijk voor hen om contact op te nemen met de universiteiten en hogescholen, doordat alles digitaal gaat. Zij lopen vast door een gebrek aan informatie en specifieke begeleiding op

dit terrein door de gemeentes en universiteiten. Het opleidingsaanbod en de baanmogelijkheden bij gemeentes zijn heel beperkt. Sommige gemeentes bieden standaard opleidingen zoals kapper, zorgmedewerker en schoonmaker. Dat vindt deze groep niet erg om te doen, maar aangezien zij een diploma uit het hoger onderwijs hebben en werkervaring hebben, is het beter om in diezelfde richting of in soortgelijk werk door te gaan, aldus de respondenten. Bepaalde informatie over studies is verkrijgbaar op de open dagen bij onderwijsinstellingen. Op die dagen worden echter niet alle vragen beantwoord en verdwalen respondenten in een voor hen chaotische omgeving. Een respondent zei:

“Ik voel me soms niet geaccepteerd door de samenleving. Ik heb een diploma en werkervaring. Het zou beter zijn als een bedrijf akkoord gaat om in mijn ervaring te investeren maar ik zie geen bedrijven die ons diploma en onze ervaring vertrouwen. De gemeente helpt daar ook niet bij. Alle opties bij mijn gemeente zijn schoonmaken en zorg. Ik wil die sectoren niet onderschatten maar waarom krijg ik geen kans om een training te volgen in mijn studierichting?”

4.3.3. Sollicitatieprocedure

De respondenten hebben het tevens over het sollicitatieproces gehad. Zij vinden het erg moeilijk om zelf te solliciteren met beperkte taalvaardigheden. Het kost ook veel inspanning om werkgevers te overtuigen van hun ervaring. Bedrijven erkennen de werkervaring in Syrië of buurlanden van Syrië niet. Alle respondenten hebben meerdere keren gesolliciteerd maar zij werden afgewezen omdat zij geen diploma en werkervaring in Nederland hadden. Volgens hen werden zij afgewezen, omdat de werkgevers hun talenten niet vertrouwden. Hierover zei een respondent:

“Ik ben gevlucht met een koffer vol dromen en ervaring. Die koffer is kapot gegaan op mijn weg naar een baan of een studie in mijn vakgebied. Door de vage beloftes van werkgevers ben ik teleurgesteld om een fijne toekomst te hebben in dit land. Ik heb gesolliciteerd en was geaccepteerd om een onbetaalde stage te lopen. Daarna hoorde ik niks meer over de stagedagen of wanneer ik kon beginnen.”

4.4. Culturele verschillen

Uit de resultaten komen ook barrières naar voren die onder het begrip ‘culturele schok’ kunnen vallen. Op de vraag naar belemmeringen in de sociale contacten heeft iedere vrouw geantwoord dat er een enorm verschil is tussen hun verwachtingen en de realiteit. Deze sociale obstakels zijn bijvoorbeeld een gesloten samenleving waar je overal afspraken moet maken. De respondenten hebben als eerste op deze vraag geantwoord dat het anders is dan wat zij verwacht hadden in een humanistisch land waar mensenrechten belangrijk zijn. Zij waren geschokt door een gevoel van ‘indirecte discriminatie’. Zij gaven aan dat vluchtelingen als tweederangs burgers worden gezien. Een respondent zei hierover:

“De cultuur hier is anders. Vriendschap is anders. Alles is anders. Hier moet je je niet alleen aanpassen, verbeteren of wennen maar moet je helemaal een nieuw mens worden, omdat ik gedwongen was om hiernaartoe te vluchten. Dat is soms onmogelijk en vraagt veel tijd.”

Op de werkvloer zijn er ook misverstanden door culturele verschillen, zoals de respondenten aangaven. In Nederland wordt er meer initiatief verwacht dan de respondenten in Syrië gewend zijn. Werkende respondenten gaven aan dat het moeilijk is om te voelen dat zij bij het team horen. Zo wordt het ook moeilijk om initiatief te nemen en feedback of hulp te vragen. Daarover zei een respondent:

“Op mijn werk was het aanvankelijk moeilijk om initiatief te nemen en hulp te vragen voor opdrachten die ik van mijn begeleider kreeg. Het komt ‘denk ik’ door het cultuurverschil. Wij zijn in Syrië gewend aan vaste regels op het werk. Dat gaat op een bepaalde volgorde. Hier is het niet zo. Dus ik moest nog wennen aan mijn werk, toen ik begon.”

Niet alleen bij de respondenten is er sprake van een cultuurschok, maar ook bij hun kinderen op school. De acht geïnterviewden die kinderen hebben, gaven aan dat het lastig was voor hun kinderen om zich gelukkig te voelen op school. Kinderen wilden niet naar school en voelden zich vreemd in het begin. Het kost ouders veel moeite om hen te laten wennen aan de leerregels en de omgang met andere kinderen van een andere nationaliteit. Dit maakt de participatie van deze groep vrouwen moeilijker, want zij moeten - hand in hand met hun kinderen - een nieuwe wereld ontdekken. De respondenten gaven aan dat hun kinderen ook een gevoel van discriminatie ervaren en dat zij worden gepest door hun beperkte Nederlands. De eerste respondent die ik interviewde, heeft twee dochters en zij zei:

“Het is jammer dat er in het onderwijs geen programma is voor kinderen die oorlogsslachtoffers zijn geweest. We hebben dat zelf gedaan. Mijn dochters waren introvert en wilden niet naar school gaan. Zij konden niet met andere kinderen omgaan. De taal was moeilijk voor hen en vriendschap met klasgenoten vormde ook een drempel om naar school te gaan.”

Sociale problemen betreffen ook het verschil in leeftijd tussen respondenten en hun Nederlandse bekenden. Negen vrouwen hadden het over hun taalcoaches die veel ouder dan zij zijn. Ze bedoelen hiermee dat oudere mensen hun klachten niet bergijpen. Die respondenten vinden het moeilijk om over hun persoonlijke problemen te praten met hun Nederlandse omgeving. Een respondent van 39 jaar zei hierover:

“Maar die vrienden zijn ouder dan 60 en dat vind ik niet erg maar wel jammer, omdat ik geen contact heb met mensen van mijn leeftijd. Deze mensen kun je niet altijd bellen zoals je bij jouw eigen vrienden doet. Ik kan met hen ook niet over mijn eigen problemen praten en als ik dat doe, dan begrijpen zij mij niet.”

Volgens hen zijn deze sociale problemen als stokken in de integratiewielen. Het maakt het moeilijker om de wetten, hun rechten en plichten te begrijpen.

Hoewel sommige respondenten moeite hebben om in de samenleving goede relaties en succesvolle vriendschappen op te bouwen, gaven anderen aan dat zij altijd geholpen worden door Nederlanders. Er staan altijd mensen klaar voor hen om hulp te bieden en hen blij te maken. Dat heeft volgens deze respondenten een enorme invloed op hun integratie. Zo delen zij traditoneel eten en maken ze tijd voor gezelligheid.

Aan de andere kant zeggen zij dat culturele verschillen ook bij hun eigen Syrische omgeving voorkomen. Syriërs zijn ook onderling verschillend en de respondenten vinden het soms moeilijk om met sommige Syriërs uit de eigen omgeving om te gaan. Zij raken vaak gefrustreerd door hun omgeving om verder te gaan studeren of werken. Een respondente zei hierover:

“Frustratie bijvoorbeeld van mensen die om me heen wonen en altijd tegen mij zeggen dat het moeilijk is om te studeren of mijn droombaan te vinden.”

Een andere respondente zei:

“Een ander obstakel dat ik vaak tegenkwam is de frustratie door mijn omgeving zowel de Nederlandse als de Syrische omgeving. Iedereen vertelde mij dat het onmogelijk is om een hogere studie te doen en dat ik op een gegeven moment zou opgeven.”

4.5. Gezondheidszorg in Nederland, emoties en gevoelens

Uit de analyse is ook gebleken dat er belemmeringen in de gezondheidszorg bestaan. Dit wordt omschreven door de respondenten als negatieve emoties, stress en moeizame behandeling van hun klachten door zorginstellingen. Ze noemen bijvoorbeeld de wachttijd om een afspraak te kunnen maken met de huisarts, een verwijzing naar een specialist te krijgen en medicijnen te krijgen voor chronische klachten. Tevens hebben respondenten vaak genoemd hoe lastig het is om een goede diagnose te krijgen van hun huisarts. Het is volgens hen moeilijk om hun klachten goed uit te leggen. Een groot deel van de respondenten gaf aan dat zij verkeerd gediagnostiseerd worden door hun huisarts.

Een vrouw die een probleem met haar knie heeft zei het volgende over de gezondheid in Nederland:

“In Syrië had ik al pijn in mijn knie. Hier wilde ik behandeld worden en ik ging naar de huisarts om dat op te lossen. Het systeem van de gezondheidszorg is hier ook anders dan in Syrië. Ik kon niet direct een behandeling of medicijnen krijgen. Ik moest heel lang wachten totdat de arts mijn probleem kon diagnostiseren en een behandelplan kon maken en ik moest leren hoe ik hulp moest vragen.”

Een andere respondent zei:

“Alles is moeilijk in een nieuwe samenleving vanaf een verwijzing naar het ziekenhuis en de vervolgprocessen. Het systeem van het leven is anders dan wat ik uit Syrië ken. Hier is er bureaucratie en je moet veel dingen doen voordat je een verwijzing kan krijgen naar een specialist.”

Respondenten hadden het tevens over stress en negatieve emoties door hun drukke leven in Nederland en hun heimwee naar Syrië. Er blijken ook aanwijzingen te zijn voor traumatische klachten bij aantal respondenten in deze groep vrouwen. Dit wordt uitgedrukt en herhaald door woorden als verdriet, onzekerheid, bang zijn, heimwee, slaapproblemen, moeheid, gebrek aan motivatie om dagelijkse activiteiten te doen, eenzaamheid en zich schuldig voelen, omdat ze gevlucht zijn.

Een respondent van 37 jaar oud met twee kinderen zei:

“Los van die uitdagingen heb ik nog een gevoel van heimwee naar mijn familie en land. Dus hoe kan ik mijn best doen om de taal goed te leren, als ik me niet prettig voel? Al onze problemen liggen nog steeds in ons hart. Daarom duurt het lang om onszelf te verbeteren en de stress te laten verdwijnen. Het is ook moeilijk om een balans te vinden tussen wie ik 37 lang in Syrië was en wie ik hier moet worden, met al deze emoties en gedachtes in mijn hart en hoofd.”

Een andere respondent zei over haar traumatische klachten:

“Ik voel me soms als een soldaat die hard aan het vechten is en niet kan stoppen met schieten. Later ontdekt die soldaat hoeveel verwondingen hij kreeg en hoe moe hij is. Ik heb gerend voor mijn verblijfsvergunning. Daarna voor mijn gezin en privé. Vervolgens moest ik rennen voor de studie en werk. Maar nu kan ik niet meer lopen. Ik moet juist nu naar mijn lichaam luisteren en de gewonde ziel behandelen. Ik heb geen energie meer om mijzelf te motiveren.”

Over trauma zei een andere respondent:

“Vluchtelingen lijden aan traumatische klachten zonder enig idee wat die klachten zijn en waar ze vandaan komen. Oorlog is heel slecht en heeft heel negatieve gevolgen voor onze gezondheid. Die klachten moeten op een speciale manier behandeld worden. Door een verplicht programma van de overheid, kunnen deze mensen een weg vinden om hun verdriet en trauma te verwerken. Dit programma hebben we nodig om ons fijn te voelen en succesvol in te burgeren.”

4.6. Gezinsomstandigheden / zich opofferen voor het belang van kinderen en gezin

Alle getrouwde respondenten en vooral degenen met kinderen, gaven aan dat zij extra belemmeringen tegenkomen anders dan bij niet-getrouwden. Het grootste deel van de respondenten is via gezinshereniging naar Nederland gekomen. Ze zeiden dat ze in het begin van hun verblijf problemen met hun partner hadden die eerder naar Nederland was gevlucht. Zij vonden het moeilijk om hun partner te begrijpen of om over dagelijkse dingen te spreken. Het was lastig om weer naar elkaar toe te groeien door het lange afscheid na de vlucht naar Nederland en het wachten op de gezinshereniging. Een respondent zei over haar relatie met haar partner na haar aankomst in Nederland:

“Ik voelde dat hij een andere man was en niet de man die ik ken. Hij was verward en wist niet wat hij deed. Ik vond het moeilijk om met hem in gesprek te gaan en hij was altijd alleen en aan het denken.”

Onder gezinsomstandigheden vallen onder andere de traditionele rolverdeling tussen man en vrouw als het gaat om kinderen opvoeden en het meedoen aan activiteiten voor hun kinderen op school. Negen vrouwen gaven aan dat de meeste verantwoordelijkheid hiervoor bij de vrouw ligt. De man zorgt meestal voor de financiële kant en vrouwen verzorgen alles thuis. Daarnaast moeten zij voor hun eigen toekomstige carrière zorgen.

Een respondent zei over haar verantwoordelijkheid voor haar dochters en hun schoolactiviteiten:

“Van vrouwen wordt meestal verwacht dat ze bij die activiteiten helpen want de school is multinational en de meeste kinderen zijn van Marokkaanse en Turkse afkomst. Door de achtergrond van hun cultuur is de vrouw verantwoordelijk voor het opvoeden van de kinderen en voor hun prestaties op school. Als mijn man de dochters altijd brengt en ophaalt, dan komt dit vreemd over en daarom moet ik altijd bij die activiteiten aanwezig zijn.”

In sommige gevallen zijn er persoonlijke omstandigheden die genoemd worden als obstakel. Scheiding is een bijzonder moeilijke omstandigheid waardoor de vrouw gedwongen wordt om te kiezen voor het belang van haar kinderen in plaats van voor haar eigen dromen. In de vrije ruimte voor toevoegingen van de respondenten, gaven zij aan dat er niet genoeg aandacht is bij gemeentes om deze specifieke groep te steunen. De focus bij gemeentes ligt bij de mannen, zodat die zo snel mogelijk uit de uitkering kunnen. Deze aanpak van gemeentes bevestigt het oosterse beeld en de traditionele taakverdeling tussen man en vrouw, en bevordert geen gelijke kansen voor zowel mannen als vrouwen in de samenleving.

4.7. Positieve indrukken van Nederland

Hoewel alle respondenten aangaven dat er veel obstakels zijn om in de Nederlandse samenleving te integreren, zijn zij ook positief over Nederland. Zij vinden het leven in Nederland rustiger en mooier dan in een oorlogsland waar zij de veiligheid en de vrede kwijtgeraakt zijn. Een respondent zei hierover:

“Mijn verwachtingen over Nederland waren dat alles hier in Nederland op een systematische manier gebeurt. Nauwkeurigheid in alles, afspraken en wetten. Iedereen heeft een eigen agenda en plannen. Wat ik ook heel mooi vind, is dat de omgeving in Nederland heel puur en schoon is. Ik zie de vrede en innerlijke rust in de natuur. Dat heb ik in Syrië gemist.”

Een ander respondent zei over haar gezondheid en tevredendheid in Nederland:

“Mijn gezondheid is prima en had ik geen gezondheidsproblemen, want mijn weerstand is sterk en ik neem geen medicijnen. Ik voel me veilig en beschermd. Alleen het weer vind ik wel anders, maar het is geen probleem als ik kijk naar de veiligheid die je hier hebt in vergelijking met de situatie in Syrië.”

5. Conclusie/ discussie

5.1. conclusie

In dit onderzoek heb ik geprobeerd om de belemmeringen bij hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders tijdens de eerste vijf jaar van hun integratietraject in Nederland te beschrijven en te begrijpen. Op basis van de analyse kan ik het volgende concluderen:

In de eerste plaats zijn de respondenten tevreden over hun leven in Nederland, ondanks alle obstakels die zij tegenkomen. Hoewel blijkt dat alle respondenten een aantal dezelfde obstakels tegenkomen op weg naar hun dromen en gewenste banen, zien zij in die obstakels ook nieuwe mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen, mogelijkheden om te groeien.

De vrouwen hebben een aantal duidelijke obstakels beschreven op hun weg naar effectieve participatie op de Nederlandse arbeidsmarkt en in de maatschappij. Deze obstakels maken de weg naar een goede participatie moeilijker en bochtiger. Zij kunnen ook van invloed zijn op hun identiteit en die hervormen op een negatieve en positieve manier. Aan de ene kant voelen zij zich verplicht om zich in veel opzichten aan te passen om aan te kunnen sluiten bij de Nederlandse samenleving. Aan de andere kant willen zij een evenwicht zoeken tussen beide culturen, hun Syrische en Nederlandse identiteit. Zo wordt er een nieuwe gecombineerde identiteit gevormd. Deze groep vrouwen is heel open over die aanpassingen en zij zien die aanpassingen als verbeteringen in hun eigenschappen, die hun identiteit verrijken. De taal blijft bij deze groep erg moeilijk zoals eerdere studies aangegeven hebben. Deze groep wil de taal snel leren om een baan te vinden en een eigen carrière op te bouwen. De vrouwen in dit onderzoek zijn ook kritisch over de taalscholen die volgens hen geen goede kwaliteit en onvoldoende lesuren bieden. Zij zijn ook kritisch over de gemeentelijke aanpak bij het vinden van goed taalonderwijs en de begeleiding naar studie en werk.

De obstakels verschillen enigszins van vrouw tot vrouw. Vrouwen die al met een opleiding begonnen zijn, komen deels andere obstakels tegen dan vrouwen die zich nog oriënteren op een studieplan. Vrouwen met kinderen noemen extra belemmeringen. De obstakels die uit de analyse naar voren gekomen zijn, komen in sommige gevallen overeen met eerdere studies onder vrouwelijke statushouders. Het gaat dan om obstakels zoals de taal leren, cultuurverschillen (met name gebrek aan netwerk), financiële belemmeringen en de afhankelijkheid van de uitkering, gezinsomstandigheden en de traditionele taakverdeling die benadrukt wordt door het gemeentelijk beleid. Gemeentes focussen meer op mannelijke dan vrouwelijke statushouders. De respondenten vinden dat er door gemeentes weinig studiemogelijkheden en arbeidstrajecten op hun niveau aangeboden worden. Gezondheid en stressfactoren van voor en na de vlucht zijn ook een

belemmering bij deze groep vrouwen. Deze belemmeringen komen overeen met voorgaande studies onder vrouwelijke statushouders (M. de Gruijter & Razenberg, 2019), (Linda Bakker, 2013).

Er zijn ook nieuwe thema's naar voren gekomen uit dit onderzoek. Die hebben te maken met studeren in Nederland en het hebben van kinderen op de basisschool.

De vrouwen ervaren bij studie de volgende obstakels: de digitale procedures, de beperkte bereidheid van onderwijsinstellingen om vluchtelingen op te vangen, de strenge toelatingseisen, het beperkte begrip voor een situatie waarin documenten niet meegenomen konden worden door de oorlog, en het feit dat onderwijsinstellingen vrijwel geen vrijstellingen geven voor vakken die al gehaald zijn in het land van herkomst. Hierbij ervaren ze weinig steun van gemeentes, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties.

Vrouwen die kinderen hebben op school, vinden het lastig om hun kinderen op een positieve manier te laten integreren. Ze vinden het heel moeilijk om hun kinderen aan het nieuwe onderwijssysteem te laten wennen. Kinderen raken soms geïsoleerd doordat zij de taal niet goed spreken. Daardoor voelen moeders zich verplicht om zich op te offeren voor het gezin en de kinderen en hun toekomstplannen uit te stellen totdat alles met het gezin in orde is.

Deze thema's zijn opvallend. Met name de obstakels m.b.t. studie zijn specifiek voor hogeropgeleide statushouders. De problemen m.b.t. kinderen hebben vaak direct hun weerslag op de vrouw in het gezin. De combinatie van alle obstakels samen heeft een grote invloed op de participatie van deze vrouwelijke statushouders op de arbeidsmarkt. Participatie op de arbeidsmarkt wordt door vluchtelingen, de overheid en de samenleving gezien als de motor en als het resultaat van integratie. Als we op deze manier naar integratie kijken, dan kunnen we constateren dat het daarmee – ondanks alle extra inspanningen en middelen van overheidswege – nog niet goed gaat met de integratie. Er zou in beleid rekening gehouden kunnen worden met veranderingsprocessen (M. de Gruijter & Razenberg, 2019).

5.2. Aanbevelingen

Allereerst is het belangrijk dat de verschillende betrokken partijen samenwerken bij de ondersteuning van deze groep hogeropgeleide vrouwelijke statushouders. Onder die partijen vallen o.a. gemeentes, maatschappelijke organisaties zoals VVN en het UAF, asielzoekerscentra, en migrantenorganisaties.

Op basis van de gevonden resultaten zou het volgende kunnen worden aanbevolen:

1- Tijdens het integratietraject is het van belang om rekening te houden met mogelijke (oorlogs)trauma's. Het doel is om deze groep vrouwen zo gezond mogelijk en met zelfvertrouwen hun leven opnieuw te laten opbouwen. Dat kan bijvoorbeeld door trainingen op het gebied van zelfmanagement en persoonlijke ontwikkeling met behulp van sleutelpersonen die beide culturele achtergronden hebben, zowel de Nederlandse als de Syrische achtergrond. Psychische steun is hier ook enorm belangrijk om mensen te leren hoe zij met negatieve gevoelens en oorlogstrauma om kunnen gaan.

2- Het is ook belangrijk dat er goede taaltrajecten aangeboden worden door de gemeentes. Vrouwen die net aangekomen zijn hebben te weinig informatie over de inschrijving voor een taalschool en alle wet- en regelgeving die daarbij komt kijken. Soms worden taaltrajecten via VluchtelingenWerk

Nederland aangeboden maar volgens mij is het beter dat gemeentes deze verantwoordelijkheid op zich nemen en bemiddelen. Taalscholen moeten meer onder de controle van de gemeente komen, zodat deze groep vrouwen niet het slachtoffer wordt van het financiële belang van sommige scholen.

3- Het lijkt raadzaam dat gemeentes sollicitatietrainingen bieden en bemiddelen bij maatschappelijke organisaties en bedrijven zodat hogeropgeleide vrouwen met diploma's en werkervaring hun talenten direct in de praktijk kunnen brengen. Zo kunnen er stageplekken of trainingen aangeboden worden. Voor studerende vrouwen is het ook heel nuttig als er mentorprogramma's zijn om studiebelemmeringen te helpen oplossen.

4- Het is essentieel dat er bij de onderwijsinstellingen aandacht wordt besteed aan kinderen uit oorlogsgebieden en hun ouders. Dat helpt hen ook om gezond op te kunnen groeien en productieve burgers te worden in deze nieuwe samenleving.

5.3.Reflectie

Het was een enorme klus voor mij om dit onderzoek te doen in een taal die niet mijn moedertaal is. Dit is een van de grootste obstakels die ik zelf ben tegengekomen tijdens mijn opleiding aan de Erasmus Universiteit. Toch heb ik er veel van geleerd en ik heb er energie van gekregen. Uiteindelijk is het gelukt om een complete scriptie te schrijven en daarmee aan de verbetering van het integratiebeleid bij te dragen. Ik heb tijdens deze twee jaar veel geleerd, niet alleen van de colleges en vakken, maar ook van mijzelf en van de problemen die ik tegenkwam, waardoor ik mijn vaardigheden en capaciteiten wel moest ontwikkelen. De verhalen van respondenten waren erg inspirerend. Ik heb mijn gedachten gescherpt en mijn inzicht verdiept. Door dit alles ben ik een andere vrouw geworden die sterker, positiever en onderzoekender is en heel hard werkt. Dat is volgens mij het doel van elke studie.

5.4. Limitatie

Ik heb met veel inzet en oprechte interesse aan dit onderzoek gewerkt. Daarbij ben ik zo wetenschappelijk mogelijk te werk gegaan. Het sterke punt van dit onderzoek is dat het gedaan is door een insider onderzoeker (hammersley, M & Aktinson, 2007). Daardoor was het makkelijker om eerlijke antwoorden te krijgen en geen sociaal wenselijke antwoorden. Toch zijn er ook een aantal limitaties aan dit onderzoek. Het onderzoek is gedaan onder een klein aantal hogeropgeleide vrouwelijke Syrische statushouders en daarmee enigszins beperkt. Er zijn ook statushouders die opgeleid zijn in Syrië maar niet onder de categorie hogeropgeleiden vallen. Dit onderzoek concentreert zich op vrouwelijke statushouders na het verkrijgen van een verblijfsvergunning, terwijl er ook vrouwen zijn die in de opvangcentra verblijven die al een verblijfsvergunning gekregen hebben maar nog geen woning. Een andere limitatie van dit onderzoek wordt gevormd door de multi-lingual interviews. De interviews zijn gehouden in twee talen, Koerdisch en Arabisch. Daarna zijn ze geanalyseerd en vertaald in het Nederlands. Dat zou invloed kunnen hebben op de oorspronkelijke betekenis (Katharina Inhetveen, 2012). De resultaten van dit onderzoek zijn niet generaliseerbaar voor Syrische vrouwen in het algemeen, want het gaat om een specifieke groep vrouwelijke Syrische vluchtelingen in Nederland.

5.5.Vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek zou bijvoorbeeld gedaan kunnen worden naar de obstakels die hogeropgeleide mannelijke Syrische statushouders tegenkomen. Een onderzoek onder Syrische kinderen op

Nederlandse scholen is m.i. ook zeker aan te bevelen.. Verder is onderzoek onder vrouwelijke vluchtelingen van verschillende nationaliteiten heel belangrijk. In een kwantitatief onderzoek kan een enquête opgesteld worden om meer inzicht te krijgen in de obstakels bij een bredere sampling van hogeropgeleide vrouwelijke vluchtelingen. Bij deze onderzoeken zou ook Europese wet- en regelgeving betrokken kunnen worden. Vanuit een ander perspectief kan onderzocht worden welke opvattingen die de Nederlandse bevolking heeft over het integratiebeleid en hoe zij een netwerk opbouwen met statushouders. Het lijkt mij ook interessant om te onderzoeken 'waarom sommige Syrische vluchtelingen beter integreren dan anderen', met andere woorden 'wat zijn belangrijke factoren waardoor sommige vluchtelingen beter integreren dan anderen'.

Bibliografie

- Affairs, C., & Equality, G. (n.d.). *POLICY DEPARTMENT C : CITIZENS ' RIGHTS AND Female refugees and asylum seekers : the issue of integration.*
- Ager, A., & Strang, A. (2008). Understanding integration: A conceptual framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 166–191. <https://doi.org/10.1093/jrs/fen016>
- Alan Bryman. (2016). *Sociale research methodes.*
- Alarab.co.uk. (2015). *vrouwen en onderwijs in het Midden Oosten.*
- Bartels, K. (2003). Gezondheid van 'statushouders': *Huisarts En Wetenschap.*
<https://doi.org/10.1007/bf03083320>
- Boer, M. De. (n.d.). *De positie van zwarte, migranten en vluchtelingenvrouwen in het licht van het VN-Vrouwenverdrag: een inventarisatie.*
- Bruijn, J. De. (n.d.). *Haar werk : vrouwenarbeid en arbeidssociologie in historisch en emancipatorisch perspectief.*
- Butz, D., & Besio, K. (2009). Autoethnography. *Geography Compass*, 3(5), 1660–1674.
<https://doi.org/10.1111/j.1749-8198.2009.00279.x>
- CBS. (2016). *CBS.*
- CBS. (2019).
- Dagevos, J, W. Huijnk, M. M. en E. M. (2018). Syriërs in Nederland. *Sociaal En Cultureel Planbureau.*
- de Gruijter, M., & Razenberg, I. (2019). 'Work first', vrouwen later? *Beleid En Maatschappij*, 46(1), 7–22. <https://doi.org/10.5553/benm/138900692019046001003>
- Desiderio, M. V. (2016). Integrating Refugees into Host Country Labor Markets: Challenges and Policy Options. *Washington, DC: Migration Policy Institute.*, 1–46. Retrieved from www.migrationpolicy.org/sites/default/files/.../TCM-Asylum-Desiderio-FINAL.pdf
- Donald A Bligh, Ian McNay, H. G. T. (1999). *Understanding higher education : an introduction for parents, staff, employers, and students.*

- Easterby-Smith, M., Thorpe, R., Jackson, P. R., & Jaspersen, L. J. (2018). *Management & Business research*.
- Gruijter, M. D. E., Hermans, L. O. T. T. E., & Vries, S. D. E. (2019). *Op weg naar werk ? Vrouwelijke statushouders en*. (September).
- hammersley, M & Aktinson, P. (2007). *Ethnography. principles in practice, 3rd edn*.
- Hsiu-Fang Hsieh, S. E. S. (2005). *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*.
- I. Gough, G. O. (1999). *Capitalism and Social Cohesion: Essays on Exclusion and Integration*.
- Icon, R. M. & Stephan R. O. (2016). *Opposition visions for preserving Syria's ethnic-sectarian mosaic*.
- Ilse van Liempt. Richard Staring. (2020). *Nederland papierenland*.
- Janet Salmons. (2015). *Qualitative online interviews*.
- Jelasity, M., Guerraoui, R., Kermarrec, A.-M., & Steen, M. van. (2004). *The Peer Sampling Service: Experimental Evaluation of Unstructured Gossip-Based Implementations*.
- Katharina Inhetveen. (2012). *Translation Challenges: Qualitative Interviewing in a Multi-Lingual Field*.
- Kejun Zhu, Haixiang Guo, Fengqin Diao, S. X. (2008). *the contribution rate of education on economic growth*.
- Kynga's, S. E. & H. (2007). *The qualitative content analysis process*. (Cole 1988), 107–115.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Linda Bakker, J. D. & G. E. (2013). *The Importance of Resources and Security in the Socio-Economic Integration of Refugees. A Study on the Impact of Length of Stay in Asylum Accommodation and Residence Status on Socio-Economic Integration for the Four Largest Refugee Groups in the Netherlan*.
- Mattheijer, M. (2000). *De Toelating van Vluchtelingen in Nederland en hun Integratie of de Arbeidsmarkt*. (2).
- Name, S., Mawazini, J., Number, S., Title, C., Thesis, B., & Second, D. H. (2019). *The Role of Arabian Popular Music in the Life of Syrian Refugees The Role of Arabian Popular Music in the Life of Syrian Refugees Abstract*.
- NederlandVluchtelingen Werk Nederlandd, V. W. (n.d.). *inburgering*.
- Ozturk, L., Serin, Z. V., & Altinoz, H. (2019). Challenges and Obstacles for Syrian Refugee Women in the Turkish Labor Market. *Societies*, 9(3), 49. <https://doi.org/10.3390/soc9030049>
- Päivi Eriksson & Anne Kovalain. (2016). *Qualitative Methods in Business Research: A Practical Guide to Social Research*.
- Permani, R. (2009). *The Role of Education in Economic Growth in East Asia : a survey*. 18–23.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8411.2009.01220.x>
- Razenberg, Inge; Kahman, Merel; Winter-Kocak, Suian, de; Gruijter, M. (2018). *Mind the gap. Barrières en mogelijkheden voor de arbeidsparticipatie van vluchtelingenvrouwen*.
- Redactie Ensie. (2015). <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/integratie>.
- Schultz, T. W. (1961). *investment in human capital*.
- SCP. (2018).

- Staa, A. V. S. (2015). *kwalitatieve analyse Directed content analysis : een meer deductieve dan inductieve aanpak bij kwalitatieve analyse*. (October 2014).
<https://doi.org/10.5553/KWALON/138515352014019003006>
- Staa, A. Van, & Rotterdam, H. (2015). *kwalitatieve analyse Directed content analysis : een meer deductieve dan inductieve aanpak bij kwalitatieve analyse*. (November).
<https://doi.org/10.5553/KWALON/138515352014019003006>
- Strang, A., & Ager, A. (2010). *Refugee integration: Emerging trends and remaining agendas*.
- Syam, H., Venables, E., Sousse, B., Severy, N., Saavedra, L., & Kazour, F. (2019). “with every passing day i feel like a candle, melting little by little.” experiences of long-term displacement amongst Syrian refugees in Shatila, Lebanon. *Conflict and Health*, 13(1), 1–12.
<https://doi.org/10.1186/s13031-019-0228-7>
- Umut Erel. (2010). *Migrating Cultural Capital: Bourdieu in Migration Studies*.
- UNHR. (2015).
- Unlure, S. (2012). *Being an Insider Researcher While Conducting Case Study Research*.
- Willis, R. (2018). *The use of composite narratives to present interview findings*.

Bijlage

Overzicht van respondenten

Document Name	Alleensta	getrouwd	woonplaats
Samah	0	1	Amsterdam
Enas	0	1	Amsterdam
salma	0	1	Amsterdam
salam	1	0	Heemesteede
sawsan	1	0	Heemesteede
Hassna	0	1	Appeldoorn
Maisaa	1	0	Haarlem
sozdar	0	1	Rotterdam
Lina	0	1	Almere
Hinde	0	1	Rotterdam
Nafoesa	0	1	Amesfort
Duha	0	1	Haarlem
Dalia	1	0	Amsterdam
Enas Ayub	0	1	Haarlem
Huda	1	0	Haarlem

Toestemming

Dit onderzoek wordt geleid door de student Nisreen Mehho

Het doel van dit onderzoek is de master diploma halen in het vak Management van verandering aan de Erasmus universiteit (school of management).

Het onderzoek is gericht op de vrouwelijke statushouders die een hoger onderwijsniveau hebben gedaan in hun land en welke belemmeringen zij tegenkomen tijdens het integratietraject.

Hoe gaan we te werk?

U neemt deel aan een onderzoek waarbij we informatie zullen vergaren door u te interviewen en uw antwoorden te noteren/op te nemen via een audio-opname/videoopname. Er zal ook een transcript worden uitgewerkt van het interview.

potentiële risico's en ongemakken

- Er zijn geen fysieke, juridische of economische risico's verbonden aan uw deelname aan deze studie. U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt uw deelname op elk gewenst moment stoppen.
- Tijdens uw deelname aan deze studie kunnen u vragen worden gesteld die u als (zeer) persoonlijk kunt ervaren, vanwege de gevoelige aard van het onderwerp. Wij stellen deze vragen enkel en alleen in het belang van het onderzoek. U hoeft echter geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt uw deelname op elk gewenst moment stoppen.

Vergoeding

U ontvangt voor deelname aan dit onderzoek geen vergoeding .

Vertrouwelijkheid van gegevens

Wij doen er alles aan uw privacy zo goed mogelijk te beschermen. Er wordt op geen enkele wijze vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens van of over u naar buiten gebracht, waardoor iemand u zal kunnen herkennen. Voordat onze onderzoeksgegevens naar buiten gebracht worden, worden uw gegevens zoveel mogelijk geanonimiseerd, tenzij u in ons toestemmingsformulier expliciet toestemming heeft gegeven voor het vermelden van uw naam, bijvoorbeeld bij een quote. In een publicatie zullen anonieme gegevens of pseudoniemen worden gebruikt. De audio-opnamen, formulieren en andere documenten die in het kader van deze studie worden gemaakt of verzameld, worden opgeslagen op een beveiligde locatie bij de Erasmus Universiteit Rotterdam en op de beveiligde (versleutelde) gegevensdragers van de onderzoekers.

Vragenlijst voor interviews

- Kunt u in het kort vertellen wie u bent?
- Welke studie heeft u in Syrië gedaan?
- Wat voor werk deed u toen?
- Hebt u uw diploma laten waarderen?
- Hoe werd u opgevangen door het COA?
- Hoe voelde u zich toen je in Nederland aankwam?
- Welke belemmeringen bent u tegengekomen?
- Wat weet u over het integratietraject in Nederland?
- Wat zijn de moeilijkheden om in de samenleving te participeren?
- Had je gezondheidsklachten? Bent u vaak naar de huisarts geweest?
- Kun je die klachten toelichten?
- Wat heb je zelf gedaan om die klachten te verhelpen? Wilt u dat toelichten?
- Heeft u een werk? Ja/ Nee en toelichten
- Heeft u nog toevoegingen?

	Samah Gr=17	Enas Gr=21	salma Gr=12	salam Gr=8	sawsan Gr=4	Hassna Gr=8	Maisaa Gr=6	sozdar Gr=7	Lina Gr=4	Hinde Gr=8
Financiële belemmering Gr=9; GS=9	7	5	0	0	0	13	0	17	0	
Gezins omstandigheden Gr=15; GS=18	28	9	17	17	0	0	0	17	26	
Gezondheid, gedachten Gr=31; GS=32	14	32	9	0	0	0	35	52	0	
Sociale belemmeringen Gr=34; GS=35	14	27	43	17	52	26	17	17	0	
Studie, werk Gr=36; GS=37	28	23	17	52	52	39	35	0	26	
Taal belemmeringen Gr=19; GS=18	14	9	17	17	0	26	17	0	52	
Totals	104	104	104	104	104	104	104	104	104	104

Project: scriptie

Report created by nmehh on 10-6-2020

Quotation Report

All (157) quotations

1:5 Mijn man heeft altijd gewerkt en ik was verantwoordelijk van mijn doch..... (733:971) - D 1: Samah

Mijn man heeft altijd gewerkt en ik was verantwoordelijk van mijn dochters. Zo is het in Syrië en ook als je man samenwerkt en doet alles, draagt de moeder de meeste verantwoordelijkheid thuis. Dus het werk is verdeeld tussen man en vrouw

1:10 Mijn verwachtingen over Nederland waren dat alles hier in Nederland op..... (1724:1919) - D 1: Samah

Mijn verwachtingen over Nederland waren dat alles hier in Nederland op een systematische manier gebeurt. De nauwkeurigheid in alles, afspraken en wetten en iedereen heeft eigen agenda en plannen.

1:13 Ik wil graag boekhouden en kapper combineren maar weet nog niet hoe da..... (2577:2729) - D 1: Samah

Ik wil graag boekhouden en kapper combineren maar weet nog niet hoe dat kan. Misschien laten ga ik eigen bedrijf oprichten. Dat is nog niet duidelijk.

1:15 In het begin was het heel moeilijk voor mijn dochters om in een nieuwe..... (3368:3520) - D 1: Samah

In het begin was het heel moeilijk voor mijn dochters om in een nieuwe land met een nieuwe cultuur te leven. Dat is de eerste obstakels die ik tegenkwam.

1:21 Scholen hebben ook activiteiten voor kinderen en de ouders moeten er m..... (6387:6500) - D 1: Samah

Scholen hebben ook activiteiten voor kinderen en de ouders moeten er meehelpen als zwemles of andere activiteiten.

Codes en thema's

